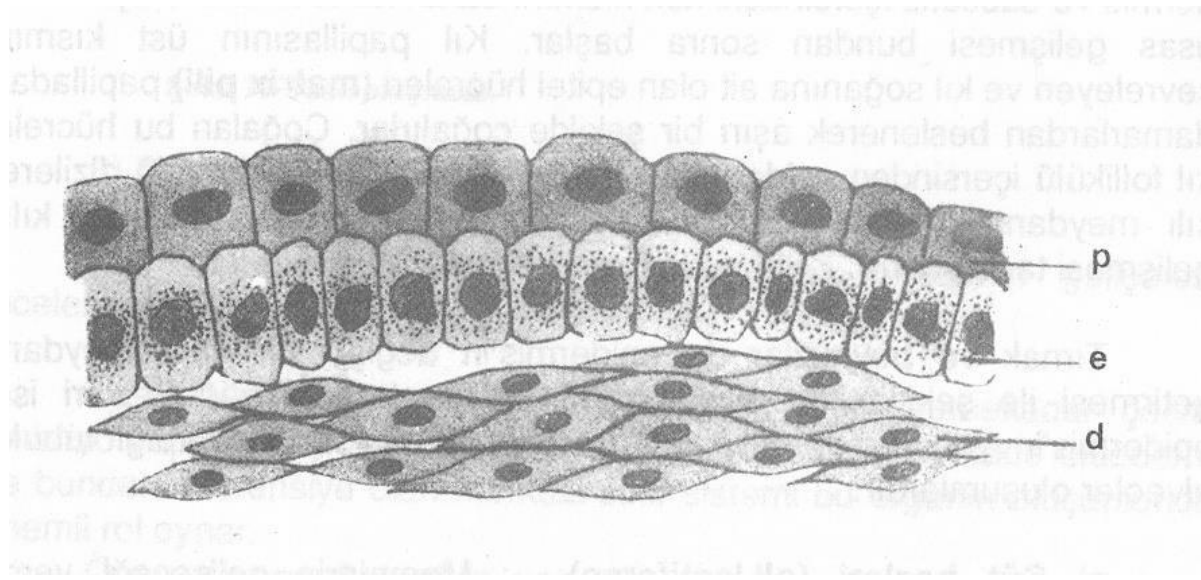

Deri ve epidermal oluşumların meydana gelişi :

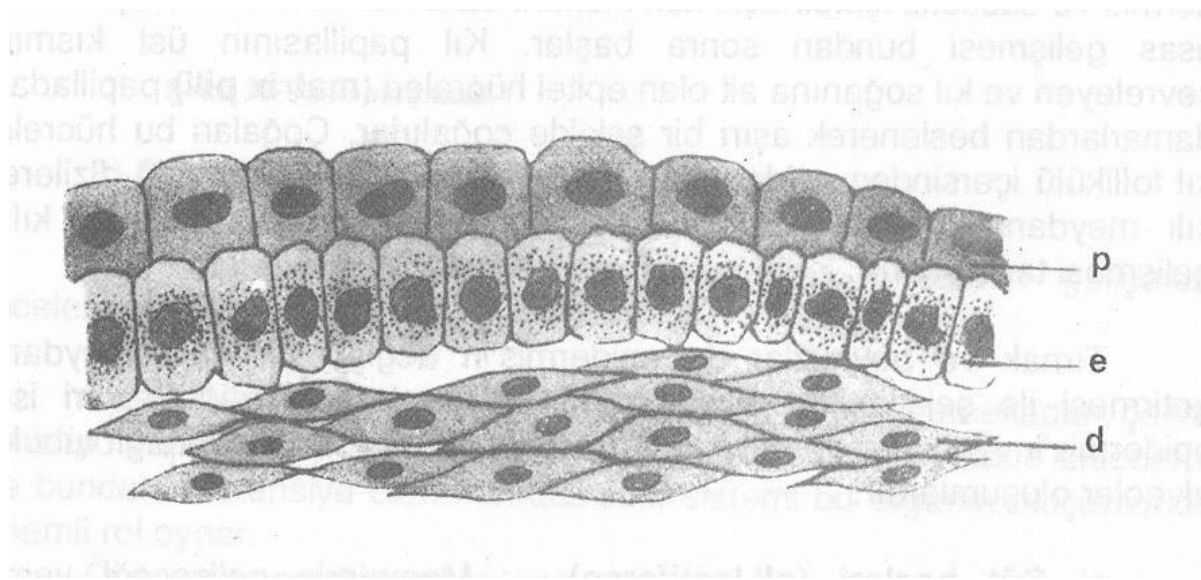
Deri (cutis):

- Epidermis ve dermis olmak üzere iki tabakadan yapılmıştır.
- Bu tabakalardan
- **Epidermis**, ektodermden yapılmış olup dışta bulunur;

- **Dermis** ise mezodermden (somit'in dermatom'undan) meydana gelmiştir ve içtedir.
- Başlangıçta tek sıralı hücrelerden ibaret olan **epidermis** sonradan iki sıralı, düz bir epitel tabakası halini alır.
- Bunun alt sırasındaki hücrelere **epiblast**,
- üst sırasındakilere **periderm** ismi verilir.
- Mezenşimal karakterde olan **dermis** bunun alt yüzüne yine düz olarak yapışmıştır.

- Sonraki gelişmelerde üst sıradaki hücreler (**periderm**) dejenere olarak dökülür,
- **Epiblast**'lar ise aşırı bir şekilde üreyerek çok katlı epitel hücrelerinden ibaret epidermis'i meydana getirirler.

- Epiblast tabakası doğurucu kat (**stratum germinativum**) olarak varlığını sürdürür.
- Dermis, epidermis'e parmak şeklinde uzantılar (mikroskopik papillalar) göndererek onunla sıkı sıkıya kaynaşır.

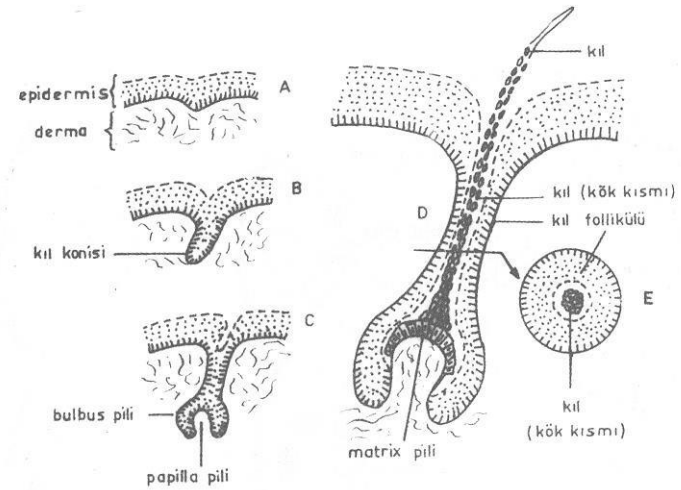
- Bu durum aynı zamanda damarlı olan dermisin epidermis'i beslemesini de kolaylaştırır.
- Çünkü, epidermis bir epitel dokudur ve damarlardan yoksundur.
- Bu şekilde gelişmesini tamamlayan deride sonradan birtakım değişiklikler meydana gelerek
 - kıllar,
 - tırnaklar,
 - boynuzlar,

- süt bezleri,
- ter bezleri ve – yağ bezleri oluşur.

- Kökenini epidermis'ten alan bu yapılara **epidermal oluşumlar** ismi verilir.

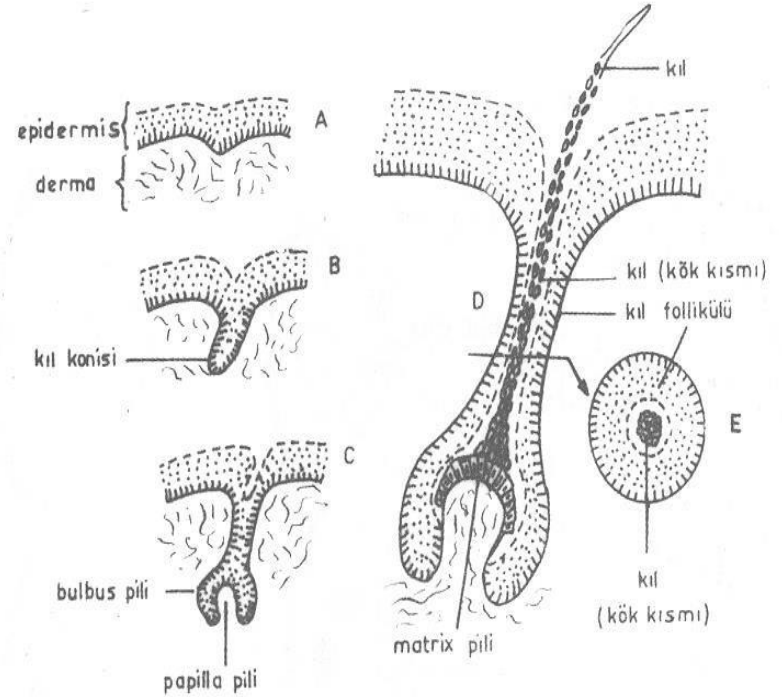
Kıllar (pilae):

- Epidermis'in en alt sırasındaki hücrelerin (**stratum germinativum**) dermise doğru yer yer tomurcuklar şeklinde üremesi ile oluşmaya başlarlar.
- Dermis içersine yani alt tabakaya doğru olan bu epitel üremeleri, tomurcukları **kıl konileri** adını alır.

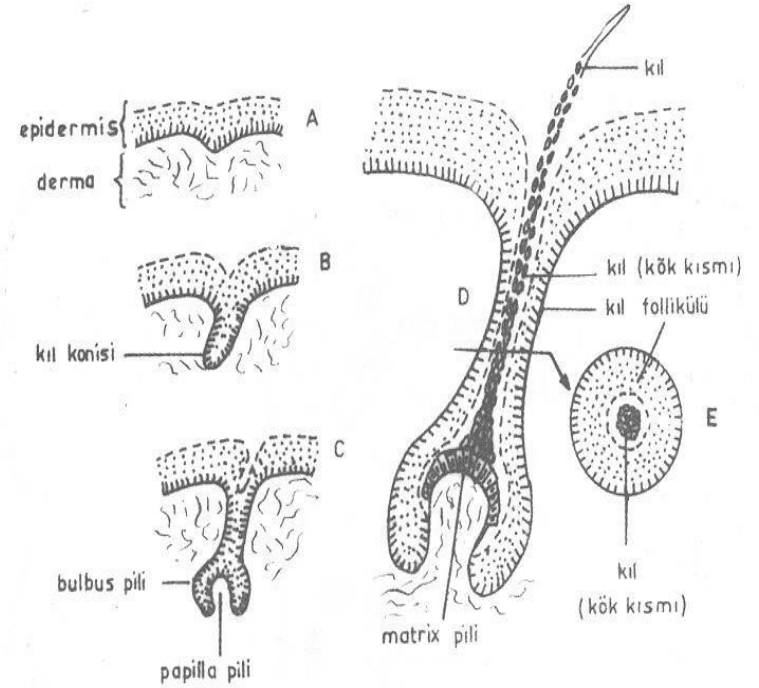
Şekil 78- Kılın oluşması.

- Bunların dermis içersindeki serbest uçları genişleyerek **kıl soğanını (bulbus pili)** meydana getirirler.
- Kıl soğanının alt yüzünde zamanla bir invaginasyon belirir ve bunun içersine dermisin mezenşimal bağdokusu dolarak **kıl papillasını (papilla pili)** yapar.

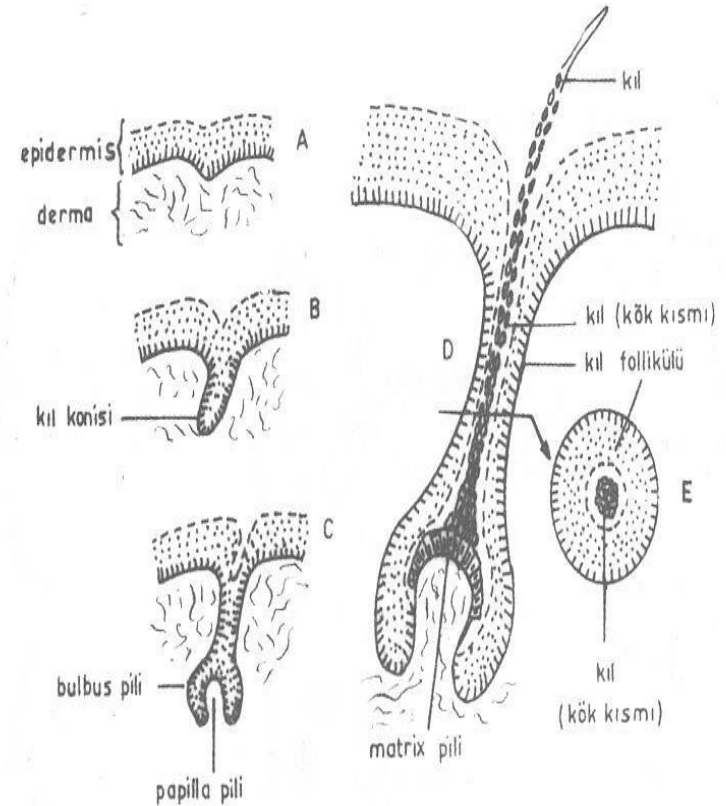
Şekil 78- Kılın oluşması.

- Buradaki embriyonal bağdokuda çok sayıda kan damarı vardır.
- Bu döneme kadar olan gelişme ile kılın dermis ve subcutis içerisindeki kök kısmını saran **kıl follikülü** oluşur.

Şekil 78- Kılın oluşması.

- Kılın esas gelişmesi bundan sonra başlar.
- Kıl papillasının üst kısmını çevreleyen ve **kıl soğanına ait olan epitel hücreleri (matrix pili)** papilladaki damarlardan beslenerek aşırı bir şekilde çoğalırlar.
- Çoğalan bu hücreler kıl follikülü içerisinde epidermis'in yüzeyine doğru iplik şeklinde dizilerek kılı meydana getirirler.

Şekil 78- Kılın oluşması.

- Bu hücreler sonradan keratinize olarak kılın gelişmesi tamamlanır.
- **Tırnak ve boynuzlar** da epidermis'in değişik bir yapı meydana getirmesi ile şekillenirler.
- **Süt bezleri, ter bezleri ve yağ bezleri** ise, epidermis'in yer yer dermise doğru çökerek meydana getirdiği tubuloalveolar oluşumlardır.

Süt bezleri (gll.lactiferae):

- Memelerin gelişeceği yerde epidermis kalınlaşarak **süt kristalarını** meydana getirir.
- Bu kristalardan, önce **epitel tomurcukları**
- sonra da bunların içlerinin erimesiyle **epitel borucukları** şekillenir.

- Derialtı bağdokusuna doğru uzayan bu borucuklar **süt kanallarını (ductus lactiferi)** yaparlar.
- Bu kanalların bağdoku içerisindeki kapalı uçları sonradan genişleyerek alveol şeklini alır.
- Bu kısım **bezin salgı yapan kısmıdır (pars glandularis, corpus glandulae)**.
- **Yağ bezlerinin** (glandulae sebaceae) ve **ter bezlerinin** (glandulae sudoriferae) gelişmesi de süt bezlerinde olduđu gibidir.